

Tisková zpráva

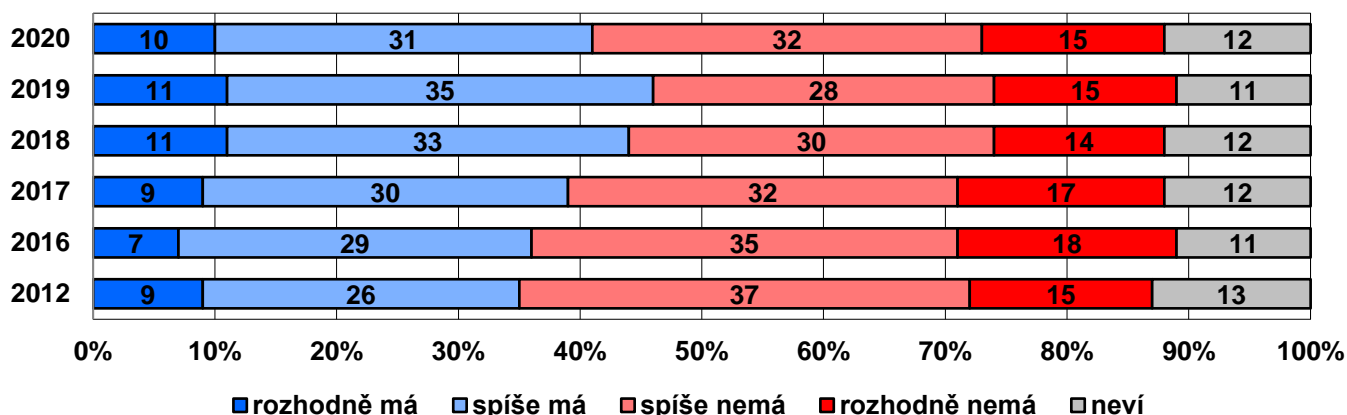
Občané ČR o budoucnosti EU a přijetí eura – červenec 2020

- ⊙ Česká veřejnost je v současné době k budoucnosti projektu sjednocené Evropy spíše skeptická, když o málo více než dvě pětiny (41 %) obyvatel ČR věří, že má budoucnost a necelá polovina (47 %) naopak v jeho budoucnost nevěří.
- ⊙ Nejčastěji lidé zastávají názor, že úroveň integrace EU by do budoucna měla zůstat na stávající úrovni (49 %), mínění ve prospěch oslabení (23 %) integrace EU převládá nad názorem, že by se integrace EU měla posilovat (17 %).
- ⊙ Co se týká míry zapojení České republiky do EU, nejvíce dotázaných (46 %) je pro zachování stávající míry zapojení ČR do EU, názory ve prospěch posílení či oslabení jsou vyrovnané (23 % shodně pro posílení i oslabení).
- ⊙ Zavedení eura jako platidla v ČR namísto koruny podporuje necelá čtvrtina (24 %) českých občanů, proti je 69 % Čechů.
- ⊙ V porovnání s předchozím šetřením z dubna 2019 došlo ke statisticky významnému poklesu (o 6 procentních bodů) podílu těch, kteří s přijetím eura jako měny České republiky nesouhlasí ve prospěch souhlasného názoru (nárůst o 4 procentní body).

Zpracovala:
Radka Hanzlová
Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.
Tel.: 210 310 587; e-mail: radka.hanzlova@soc.cas.cz

⊙ V červenci 2020 jsme v rámci pravidelného šetření Naše společnost zjišťovali názory veřejnosti na míru integrace EU a roli ČR v tomto procesu. Dále jsme se také ptali na důvěru v budoucnost projektu sjednocené Evropy a zaměřili jsme se také na to, zda by měla Česká republika za svou měnu přijmout euro.

Graf 1. Důvěra v budoucnost evropského projektu¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 7. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

¹ Znění otázky: „Zamyslíte-li se velmi obecně, myslíte si, že projekt sjednocené Evropy má, nebo nemá budoucnost?“ Možnosti odpovědí: rozhodně má, spíše má, spíše nemá, rozhodně nemá.

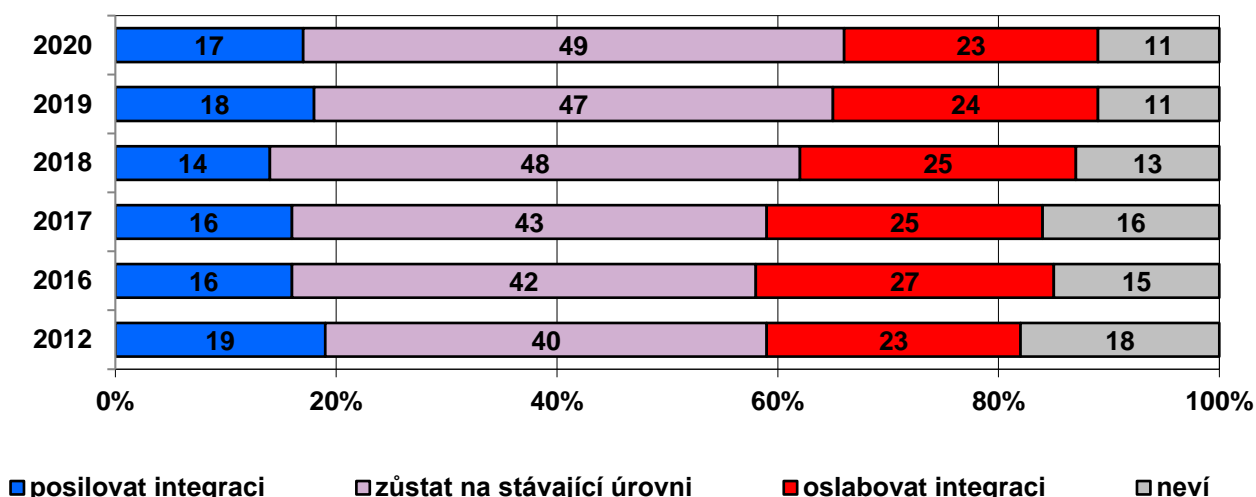
Jak ukazuje graf 1, česká veřejnost je v současné době k budoucnosti projektu sjednocené Evropy spíše skeptická. Tomu, že projekt sjednocené Evropy rozhodně nebo spíše má budoucnost, věří o málo více než dvě pětiny (41 %) obyvatel ČR a necelá polovina (47 %) naopak v jeho budoucnost nevěří, zbývajících 12 % dotázaných na tuto otázku odpovědělo „nevím“. Z časového srovnání, které rovněž nabízí graf 1, vidíme, že od roku 2012 až do minulého výzkumu v roce 2019 důvěra české veřejnosti k budoucnosti projektu sjednocené Evropy postupně mírně rostla (celkem nárůst o 11 procentních bodů), nicméně v aktuálním výzkumu došlo k jejímu statisticky významnému poklesu (o 5 procentních bodů) při nárůstu nedůvěry (o 4 procentní body) a až další výzkumy ukážou, zda jde o nový nastupující trend či jednorázový výkyv. Aktuální výsledky jsou srovnatelné s výzkumy z let 2017 a 2018.

Víra v budoucnost evropského projektu se nicméně napříč různými skupinami společnosti poněkud liší, přičemž do odpovědí se zde nejvýrazněji promítají postoje k Evropské unii a k členství ČR v ní: lidé zastávající v tomto ohledu pozitivní postoje mají k budoucnosti projektu sjednocené Evropy vyšší důvěru. Větší důvěru nebo nižší úroveň skepse k budoucnosti projektu sjednocené Evropy dále vyjadřují lidé do 44 let, absolventi vysokých škol, studenti, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, respondenti, kteří mají dobrou životní úroveň, kteří jsou spokojeni se svým životem či kteří jsou spokojeni se současnou politickou situací, lidé důvěřující vládě a dotázaní, kteří se na škále politické orientace řadí k pravému středu či pravici. Z hlediska stranických preferencí projevují významně vyšší důvěru k projektu sjednocené Evropy voliči ODS, STAN, Pirátů a TOP 09.

Větší skepsi směrem k budoucnosti sjednocené Evropy najdeme zejména u mužů (50 %, ženy 45 %), lidí starších 45 let, občanů se středním vzděláním bez maturity nebo vyučených, důchodců, lidí pracujících v dělnických profesích, dotázaných, kteří označili svoji životní úroveň za špatnou, lidí nespokojených s politickou situací a se svým životem, respondentů nedůvěřujících vládě, těch, kteří se na škále politické orientace sami zařazují jednoznačně nalevo, a potenciálních voličů KSČM, SPD či Trikolóry.

V postojích české veřejnosti k posilování či oslabování integrace (viz graf 2) je nejčastější názor, že míra integrace Evropské unie by měla do budoucna zůstat přibližně stejná jako v současnosti, který vyslovila téměř polovina (49 %) dotázaných. Necelá pětina (17 %) se kloní k dalšímu posilování integrace a podle necelé čtvrtiny (23 %) respondentů by naopak měla Evropská unie integraci oslabovat. Zbývajících 11 % oslovených nezaujalo k této problematice žádný postoj a zvolilo možnost „nevím“.

Graf 2. Posilování integrace EU do budoucna²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 7. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

² Znění otázky: „Měla by podle Vás Evropská unie do budoucna celkově posilovat, nebo oslabovat svou integraci, případně by míra integrace měla zůstat stejná jako v současné době?“ Možnosti odpovědí: posilovat integraci/ míra integrace by měla zůstat stejná jako v současné době/ oslabovat integraci.

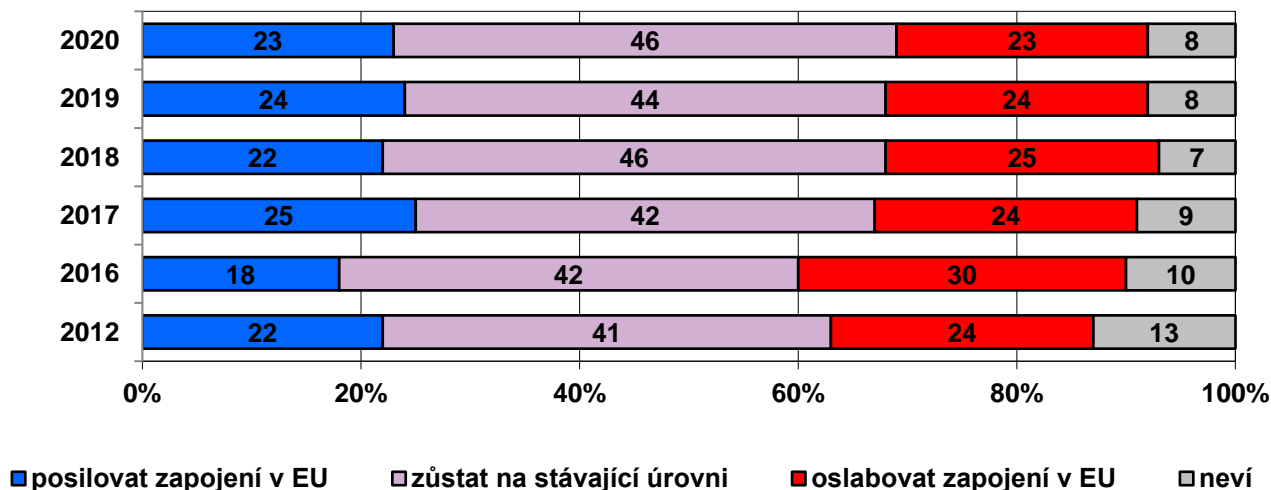
V porovnání s minulým šetřením z dubna 2019 nedošlo v rozložení názorů českých občanů na míru budoucí integrace EU k žádným statisticky významným posunům, nicméně v aktuálním šetření bylo od počátku měření v roce 2012 dosaženo nejvyšší hodnoty názoru, že by míra integrace měla zůstat na stávající úrovni. Zároveň od roku 2012 postupně mírně klesá podíl respondentů, kteří nemají názor a volí odpověď „nevím“.

Při pohledu na jednotlivé sociodemografické skupiny obyvatel vidíme mezi příznivci posilování evropské integrace častěji mladé lidi, respondenty s vysokoškolským vzděláním, studenty, vedoucí řídící pracovníky, dotázané, kteří svou životní úroveň označují jako dobrou, respondenty, kteří se na pravolevé škále politické orientace řadí směrem k pravici, potenciální voliče ODS, TOP 09 či STAN, a především ty, kteří důvěřují EU, a myslí si, že projekt sjednocené Evropy má budoucnost a kteří i v dalších otázkách zastávají spíše proevropské postoje.

Pro oslabování evropské integrace se naopak častěji vyjadřovali lidé starší 45 let, respondenti hodnotící svoji životní úroveň jako špatnou, důchodci, nezaměstnaní, lidé nespokojení s politickou situací a se svým životem, ti, kdo se politicky řadí jednoznačně k levici, potenciální voliči KSČM, SPD či Trikolóry, dotázaní, kteří nedůvěřují EU, ti, kteří si myslí, že by ČR neměla být členem EU, lidé skepticky pohlížející na budoucnost projektu sjednocené Evropy a ti, kteří obecně zastávají euroskeptická stanoviska.

Názory české veřejnosti na míru budoucího zapojení ČR do Evropské unie, které shrnuje graf 3, jsou rozloženy lehce odlišně v porovnání s názory na budoucí integraci EU jako celku. Shoda panuje v tom, že nejvíce dotázaných (46 %) je pro zachování stávající míry zapojení ČR do EU, podobně jako je tomu v případě budoucího směřování míry evropské integrace. Ovšem názory ve prospěch posílení, či naopak oslabení zapojení ČR v rámci EU jsou zde na rozdíl od postojů k míře integrace statisticky vyrovnané s podíly v úrovni necelé čtvrtiny dotázaných (23 % shodně pro posílení i oslabení). Zbývajících 8 % oslovených nedokázalo odpovědět a zvolilo variantu „nevím“.

Graf 3. Posilování zapojení ČR v rámci EU do budoucna³

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 7. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

V porovnání s předchozím šetřením z dubna 2019 nedošlo v rozložení názorů českých občanů na míru budoucího zapojení ČR do Evropské unie k žádným statisticky významným změnám a aktuální názorové rozložení je tak srovnatelné nejen s loňským šetřením, ale i s roky 2018 a 2012.

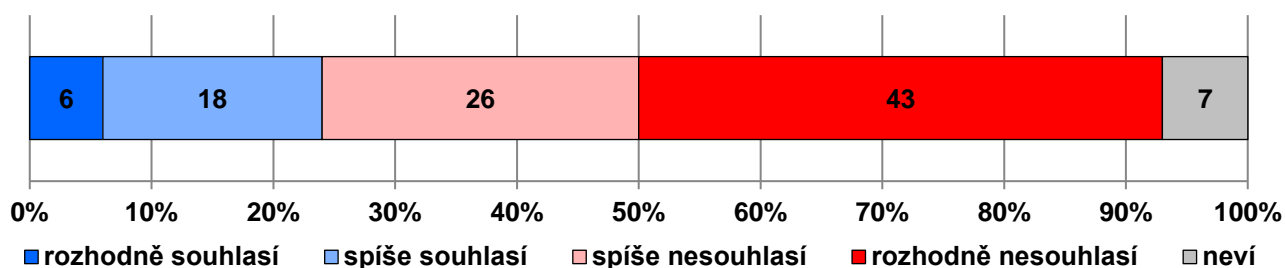
³ Znění otázky: „Měla by podle Vás Česká republika posilovat, nebo oslabovat své zapojení v Evropské unii, případně by zapojení mělo zůstat stejné jako v současné době?“ Možnosti odpovědí: Posilovat své zapojení v EU/ míra zapojení ČR v EU by měla zůstat stejná jako v současné době/ oslabovat své zapojení v EU.

Pro posilování úrovně zapojení ČR v EU se ve zvýšené míře vyslovují muži (26 %, ženy 19 %), vysokoškolsky vzdělaní, dotázaní s dobrou životní úrovní své domácnosti, lidé spokojení s politickou situací a se svým životem, studenti, vysoce kvalifikovaní odborní nebo vedoucí pracovníci, z hlediska politické orientace lidé hlásící se k pravému středu a pravici, potenciální voliči ODS, TOP 09, STAN či Pirátů, lidé, kteří si myslí, že by ČR rozhodně měla zůstat v EU, kteří „rozhodně důvěřují“ EU a kteří obecně i v jiných otázkách vyjadřují spíše proevropské postoje.

Názor, že by se úroveň zapojení ČR v EU měla oslabovat, se častěji objevuje u lidí starších 45 let, respondentů se středním vzděláním bez maturity či vyučených, u dotázaných, kteří životní úroveň své domácnosti hodnotí jako špatnou, u lidí nespokojených se současnou politickou situací i nespokojených se svým životem, u respondentů radících se jednoznačně k levici, u potenciálních voličů KSČM, SPD či Trikolóry, a u lidí „rozhodně nedůvěřujících“ EU, domnívajících se, že ČR by neměla zůstat v EU, a vyjadřujících euroskeptické názory i v jiných otázkách.

Dotázaní, kteří „spíše důvěřují“ Evropské unii a jsou „spíše“ pro to, aby ČR setrvala v EU, pak výrazně častěji vyjadřovali názor, že úroveň zapojení ČR by měla zůstat taková, jaká je v současnosti. Tento názor o něco častěji zastávají i ženy (49 %, muži 43 %).

Graf 4: Názory na přijetí eura za měnu ČR⁴

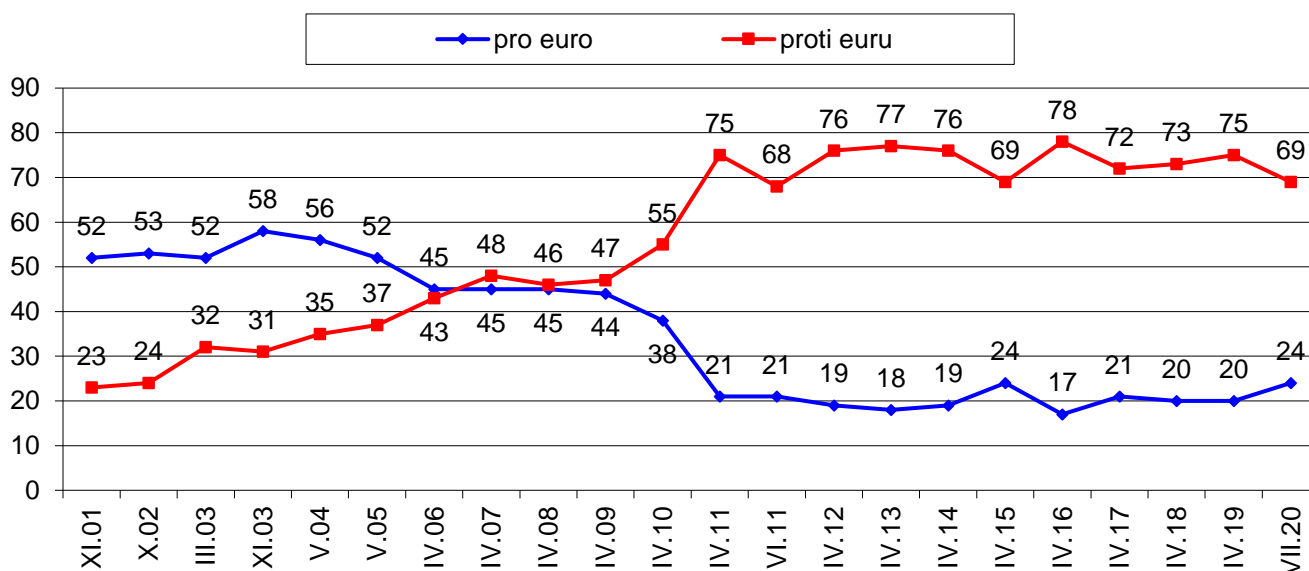
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost 18. 7. – 29. 7. 2020, 972 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Jak ukazuje graf 4, v české společnosti stále přetrvává převážně odmítavý postoj k přijetí eura. V současné době přibližně sedm z deseti (69 %) českých občanů s přijetím eura za měnu ČR nesouhlasí, přičemž více než dvě pětiny (43 %) s tím „rozhodně nesouhlasí“ a další více než čtvrtina (26 %) „spíše nesouhlasí“. Pro přijetí eura je nyní téměř čtvrtina (24 %) Čechů, v tom 6 % „rozhodně“ a 18 % „spíše“. Zbýlých 7 % dotázaných na otázku nemá utvořen názor a volí odpověď „nevím“.

V porovnání s předchozím šetřením z dubna 2019 došlo ke statisticky významnému poklesu (o 6 procentních bodů) podílu těch, kteří s přijetím eura jako měny České republiky nesouhlasí ve prospěch lidí, kteří s přijetím eura jako měny ČR souhlasí (nárůst o 4 procentní body). V dlouhodobějším srovnání, které ukazuje graf 5, je patrné, že negativní postoj k euru poprvé výrazněji převážil v roce 2010, v letech 2001 až 2005 převažoval souhlas nad nesouhlasem a v letech 2006 až 2009 byly oba podíly zhruba vyrovnané. Od roku 2011 se nesouhlas se zavedením eura pohybuje okolo úrovně tří čtvrtin se třemi dílčími poklesy na úroveň těsně pod 70 %, a to konkrétně v červnu 2011, dubnu 2015 a v aktuálním výzkumu. Souhlas se pak od roku 2011 pohybuje okolo jedné pětiny a jen v roce 2015 a v aktuálním výzkumu se přiblížil k jedné čtvrtině (24 %).

⁴ Znění otázky: „Souhlasíte nebo nesouhlasíte s tím, aby bylo za měnu ČR přijato euro?“ Možnosti odpovědí: rozhodně souhlasíte, spíše souhlasíte, spíše nesouhlasíte, spíše nesouhlasíte.

Graf 5: Názory na přijetí eura za měnu ČR – vývoj v čase (v %)

Pozn.: „Pro euro“ tvoří součet odpovědí „rozhodně souhlasí“ a „spíše souhlasí“, „proti euru“ tvoří součet odpovědí „rozhodně nesouhlasí“ a „spíše nesouhlasí“. Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „neví“.

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, Naše společnost.

Podpora eura klesá s rostoucím věkem. Mezi zastánce eura patří statisticky významně častěji mladí lidé do 29 let, absolventi vysokých škol, dotázaní, kteří životní úroveň své domácnosti a ekonomickou situaci v ČR hodnotí jako dobrou, studenti, vysoce kvalifikovaní odborníci nebo vedoucí pracovníci, lidé hlásící se k pravici, potenciální voliči ODS, TOP 09 či Pirátů, respondenti důvěřující vládě a EU i jejím institucím. K odpůrcům eura se častěji řadí starší 45 let, respondenti, kteří současnou ekonomickou situaci hodnotí jako špatnou, důchodci, lidé hlásící se jednoznačně k levici, ti, kteří by ve volbách do Poslanecké sněmovny podpořili KSČM, SPD či Trikolóru, dotázaní chovající k EU a jejím institucím nedůvěru a obecné lidé, kteří zastávají euroskeptické postoje.

Technické parametry výzkumu

<i>Výzkum:</i>	<i>Naše společnost, v20-07</i>
<i>Realizátor:</i>	<i>Centrum pro výzkum veřejného mínění, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
<i>Projekt:</i>	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR</i>
<i>Termín terénního šetření:</i>	<i>18. 7. – 29. 7. 2020</i>
<i>Výběr respondentů:</i>	<i>Kvótní výběr</i>
<i>Kvóty:</i>	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
<i>Vážení dat:</i>	<i>Vzdělání X NUTS 2, věk X NUTS 2, pohlaví X kraj, velikost místa bydliště X věk, vzdělání X věk</i>
<i>Zdroj dat pro kvótní výběr a vážení dat:</i>	<i>Český statistický úřad</i>
<i>Reprezentativita:</i>	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
<i>Počet dotázaných:</i>	<i>972</i>
<i>Počet tazatelů:</i>	<i>161</i>
<i>Metoda sběru dat:</i>	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem - kombinace dotazování CAPI a PAPI</i>
<i>Výzkumný nástroj:</i>	<i>Standardizovaný dotazník</i>
<i>Otázky:</i>	<i>PM.179, PM.180, PM.181, PM.58</i>
<i>Kód tiskové zprávy:</i>	<i>pm200911</i>
<i>Zveřejněno dne:</i>	<i>11. září 2020</i>
<i>Zpracovala:</i>	<i>Radka Hanzlová</i>

Slovníček pojmů:

Kvótní výběr – napodobuje strukturu základního souboru (u nás je to obyvatelstvo České republiky starší 15 let) pomocí nastavení velikosti vybraných parametrů, tzv. kvót. Jinými slovy kvótní výběr je založen na stejném procentuálním zastoupení vybraných vlastností. Pro tvorbu kvót používáme údaje z Českého statistického úřadu. V našich výzkumech jsou stanoveny kvóty na pohlaví, věk, vzdělání, region a velikost obce. Vzorek je tedy vybrán tak, aby procentuální podíl např. mužů a žen ve vzorku odpovídal procentuálnímu podílu mužů a žen v každém kraji ČR. Podobně je zachován procentuální podíl obyvatel jednotlivých krajů ČR, občanů různých věkových kategorií, lidí s různým stupněm dosaženého vzdělání a z různě velkých obcí.

Reprezentativní výběr je takový výběr z celé populace, z jehož vlastností se dá platně usuzovat na vlastnosti celé populace. V našem případě to tedy znamená, že respondenti jsou vybráni tak, abychom zjištěné údaje mohli zobecnit na obyvatele České republiky starší 15 let.

Vážení dat – způsob zvýšení reprezentativity souboru vzhledem k vybraným charakteristikám populace pomocí přiřazení váhy každému respondentovi. Váhy jsou vytvářeny pomocí metody iterativního proporčního vážení a pohybují se v rozsahu 0,333 až 3.

Centrum pro výzkum veřejného mínění (CVVM) je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Jeho historie sahá do roku 1946, kdy jako součást Ministerstva informací začal fungovat Československý ústav pro výzkum veřejného mínění. Současné Centrum vzniklo v roce 2001 převedením svého předchůdce (IVVM) z Českého statistického úřadu do Sociologického ústavu AV ČR, v.v.i.. Včlenění do vědecké instituce zaručuje kvalitní odborné zázemí a kredit pracoviště; jako součást akademického prostředí musí CVVM SOÚ AV ČR, splňovat veškeré nároky a dosahovat tak té nejvyšší odborné úrovně. Hlavní náplní práce oddělení je výzkumný projekt Naše společnost, v jehož rámci je prováděno deset šetření ročně. Jedná se o průzkum veřejného mínění na reprezentativním vzorku české populace od 15 let, kterého se vždy účastní přibližně 1000 respondentů. Omnibusová podoba dotazníku umožňuje pokrýt velkou šíři námětů, a do šetření jsou proto pravidelně řazena politická, ekonomická i další obecně společenská témata. Jsou využívány jak opakované otázky, které umožňují sledovat vývoj zkoumaných jevů, tak náměty nové, reagující na aktuální dění. Díky dlouhodobému a kontinuálnímu charakteru je tento vědecký projekt zkoumání veřejného mínění v České republice ojedinělý.

„Aktivita byla podpořena Strategii Akademie věd AV21 v rámci výzkumného programu „Globální konflikty a lokální souvislosti: kulturní a společenské výzvy“.